

յայտնութիւն մեծ, ոչ միայն յառաջիկայիս՝
այլ և առ յապա յամենայն⁸⁶ մինչեւ ի վախճան
աշխարհին⁸⁷ որ լինելոց են, ծանոյց քեզ⁸⁸ և ա-
մենայն հաւատացելոց ի բան նորա. որպէս ճշմա-
րիտ նախնոյն քո առնն Աստուծոյ⁸⁹ սրբոյն Գրի-
գորի, իսկ քեզ՝ մինչեւ ի կատարած⁹⁰ աշխարհիս,
որ ինչ միանգամ⁹¹ լինելոց է՝ եցոյց զամենայն:
Եւ արդ լո՛ւր և պատմեցից քեզ զմեկնութիւն

մեծի յայտնութեան⁹², որպէս և հրամայեցաւ
ինձ ի վերին զօրութեանէն ցոյցանել քեզ⁹³ զա-
մենայն: Եւ դու ունկնդիր լի բազում զգու-
շութեամբ, և գրեալ ի տախտակս սրտի քո ան-
մուաց, զոր ի մագաղաթի⁹⁴ գրուեալ թողցես
հաւատացեալ Ժողովրդոց և անսխալ մինչեւ ի
վախճան աշխարհի⁹⁵:

(Հարունակի)

86. Ալ. Սփ. Բ. Գ. Տփղ. տպւլ. կը յաւելում
«իրաց որ»:

87. Ալ. Բ. Գ. տպւլ. «ժամանակի»:

88. Ալ. Սփ: «Բե»:

89. Ա. Ժ. Ա. տպւլ. չ. «Առն Աստուծոյ»: Ալ. «Ճշմր.
ան նիւն. քմ. առնն Աստուծոյ»:

90. Ալ. Սփ. «կատարումն»:

91. Նոյնը՝ չումիմ «միանգամայն»:

92. Ա. Բ. Ժ. Ա. տպւլ. չ. «Մեծի յայտնութեան»:

93. Նոյնը՝ չիք «ի վերին զօր. ցոյցանել (Ալ. Ժա-
նուց.) քեզ զամեն»:

94. Նոյնը՝ «Եւ զրով»:

95. Չմ. Ալ. Բ. Գ. տպւլ. «ժամանակի»:

ԹՈՒՆՈՎԱՅԻ ԱՆՀԵՏԱՅԱԾ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹՅՆ ՆՇԽԱՐՆԵՐ

Թռնովայի Ս. Աստուածածնի աւերակ եկեղեցոյն գաւիթը գտնուող
տապաւնագիրներուն պատմեցնելը

Առաջին

Այս է տապան համգասեան մահտեսի Գրիգորի
դուստր վարվառիմէ որ համգեաւ ի Տէր ՌժՅԸ
(1709):

Երկրորդ տապանաքար մարմարեայ

Նայեցարուք ծնունդը երկրի
ի սոյն տապան որ տեսանի
Մարմին տիկնոջ հիւրի խանի
էր կողակից սա Գրիգորի
Մահտեսույ բարեպաշտի
Տեղեաւ բնիկ Դռնովացի
Ընդ առն իւրում սա կենակցի
Պարկեշտ վարուք ... տարի
Ամուսնացոյց դուստր և որդի
Եւ վախճանի հայոց թուի ՌժՅԹ (1730)
Որք համգելիք տուք զողորմի:

Երրորդ տապանաքար մարմարեայ

Անցաւորք ցամապարհի
Տեսէք շիրիմս այս գովելի
Քանգի է սա դուռ տապանի
Արդար մանկան Արքանամի
Սնեալ սրբոյ աստիճանի
Եւ ընթերցող մոր Սիոնի
Որ է որդի սա Գրիգորի
հեզ մահտեսույ և իշխանի

Սուրբ հաւատով առ տէր փոխի
Մանուկ տիօք ըստ հասակի
Թողեալ կսկիծ իր ծնողի
Տարակուսեալ կեցօք շրջի
Անմխիթար վերա երկրի:

Չորրորդ տապանաքար մարմարեայ

Հարք մարք համգելիք շիրմիս
Ափսոսացէք զխեղճուկ գերիս
Մահմ գրաւեց զիս եղկելիս
Եղ ի բամտի այս տապանիս
Շատ խեղճ տարիմ լի հիւրիս
Երեք տասնամեայ կուսիս
Եւ հօրն իմոյ մահտեսիս
Որոյ անունն է Գրիգորիս
Եւ մօրն իմոյ հուրի խանիս
Եւ քնն իմոյ Մարիամիս
Հայոց մեծաց թուականիս
Համրիս որք համգելիք արուք զողորմիս
ՌժՀիս (1721):

Հաւաքեց Ս. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Սոյն հին եկեղեցին դժբախտաբար 50 տարի է ի վեր
փակուած է և այսօր չորս պատերը միայն կանգուն կը
մնան. տապանագիրներու քարերը շրջի մարմար լինե-
լուն համար պուլկար կառավարութիւնը զանոնք վեր-
ցուցած է և կը պահպանէ իրեն հնութիւն:

ՄԻՋՆԱԴԱՐՆԱՆ ՀԱՅ ՏԱՂԱՍԱՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՇՈՒՂ ԱԷՖԵՐ

Ահա ուրիշ անծանօթ Աշուղ մը, որուն
մասին ոչ մէկ կենսագրական ծանօթու-
թիւն ունինք, և մուրալն ալ անկարելի
լուծեամբ միայն կը վարձատրուի հայ
ուսումնասիրութենէն: Առջին անգամ Պ.
Չօպանեան հրատարակած է անոր մէկ
տաղը «Հայ էջեր»-ու մէջ¹: Այս առթիւ
ան կ'ըսէ. «Սէֆէրի տաղը (5-6) աւելի
եւս խառնակ է և անհաւասար. բայց
պանդխտութեան ցաւը երգող ինչ զմայ-
լելի քանի մը տողեր կան հոն՝ գրեթէ
համբաւաւոր «Կռունկ»-ին հաւասար»²:
Պ. Չօպանեան կը հրատարակէ Սէֆէրի
այդ տաղը՝ Էջմիածնի թիւ 1999 ձեռա-
գրէն առնելով: Իմ Տաղարանիս (գրուած
1681ին) մէջ ալ կայ այս տաղիս օրի-
նակը, բիշ մը տարբեր և Պ. Չօպանեանի
հրատարակութենէն մէկ տուն աւելի:
Ահա հոս կը հրատարակեմ իմ օրինակս:

ՏԱՂ ՎԱՍՆ ՀՈԳՈՅ

Ընգակ ու մալն եղեր մարդուն դէմ չի գար,
Հոգուս առնողն որ գայ ես ինտոր անեմ:
Ինձի համար աւտարն զհոգին չի տար.
Հոգուս առնողն որ գայ ես ինտոր անեմ:

Ղարխուլեան տեղըն սըրտիկըս խոցէ,
Հիւրնդուկ պատկեր եմ դըռնակս ի գոցէ:
Մարմինըս բնուրդիկը կըրակ ու բոց է,
Հոգուս առնողն որ գայ ես ինտոր անեմ:

Կըտրիճին զըլուխն նէչէ հալ կուգայ,
Չունիմ հայր և մայր որ նըստի զիս հոգայ,
Հաւասով լաթ արի, աւր մի չհահայ,
Հոգուս առնողն որ գայ ես ինտոր անեմ:

Իմ հայրն ու մայրն երկու ձեռս է որ կու բանի,
Ոչ հանգիստ հաց կերայ, 'և ոչ քունըս կու տանի,
Դիմացըս կայներ է գէտ ըզհարամի,
Հոգուս առնողն որ գայ ես ինտոր անեմ:

Գըրողն որ կուգայ չի աներ յիմաց,
Տեսեր ես կայներ է յաչիցըդ դիմաց,
Խելքս ի զլուխըս չըկայ հոգի չմընաց,
Հոգուս առնողն որ գայ ես ինտոր անեմ:
Հիւրնդուկ եմ քովս է նըստեր պէքճի³,
Աճալ խամսք չի անրնի որ գըտնեմ տիլէքճի⁴,
Հալայ⁵ զըրաւդ մարիկըդ չհանգչի,
Հոգուս առնողն որ գայ ես ինտոր անեմ:

Սըրտիկըս կուլայ հարիկ մարիկ կու կանչէ,
Գոհութիւն որ պառկած տեղիկըս խան չէ,
Կըտրիճուրաց մէջ լինալու բան չէ,
Հոգուս առնողն որ գայ ես ինտոր անեմ:

Չեւկիւրիկս յափուց էս դատէհիկս⁶ առէք,
Ինչու չէք ի լար զիս, քանի կու լըռէք,
Գիտեմ որ զիս այլ կու տանիք թաղէք,
Հոգուս առնողն որ գայ ես ինտոր անեմ:

Ես որ մօրէս եղայ մեռնելու համար,
Լոյս աշխարհիս վերայ կապեր է կամար,
Սէֆէրըն կ'ասէ սուրբ աստուածամայր,
Հոգուս առնողն որ գայ ես ինտոր անեմ:

Իմ տաղարանիս մէջ ասկէ զատ կան
Սէֆէրի երկու ուրիշ տաղերը, որոնք կար-
ծեմ առաջին անգամ ըլլալով կը հրա-
տարակեմ:

ՏԱՂ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ

Հրեշտակին բարեւ բերին,
Աստուածածին մէյրէմ անայէ,
Քրիստոս քեզ կու բնակի,
Չապալմայ օնտան եանի:

Աստուածածին խիտ արմընցաւ,
Գաբրիէլ հրեշտակին հարցաւ,
Թէ զիս ստեղծողն ի յիս դարձաւ,
Շեւքուր էլլէտի սուր հանէ:

1. «Հայ էջեր». էջ 21. - 2. Անդ՝ էջ ԺԸ. - 3.
Պահապան. - 4. Մուրացկան, - 5. Ինչալահ = տար
Աստուած. - 6. Բաժակ: